

YTTRANDE

TILL

STOCKHOLMS STADSFULLMÄKTIGES PROTOKOLL.

Häft. 13.

1911.

Torsdagen den 20 mars.

§ 11.

Punkten 1.

Fröken Palmgren: Herr ordförande! Den, som läser beredningsutskottets ändrade förslag till semesterfrågans lösning för lönegrupperna 1—7, finner däri, att utskottet gör sig till tolk för den uppfattningen, att alla tjänsteinnehafvare inom samma lönegrupp böra ha samma semester, oberoende af arbetets art, detta motive-radt därmed, att de kvinnliga tjänsteinnehafvarna eljes skulle få en bättre ställning än de manliga. Man får af utskottets förslag det intrycket, att utskottet antingen icke förstått det yrkande, som jag tog mig friheten framföra vid det sammanträde, då denna fråga sist behandlades, eller icke förstått, hvad dess eget löneregleringsförslag innebär beträffande denna sak.

Afsikten med mitt yrkande var *icke* att gifva kvinnorna en bättre ställning än deras manliga kamrater. Men det är däremot utskottet, som genom löneregleringsförslaget gifvit kvinnorna, hvad såväl löne- som semesterförmåner angår, en afsevärdt sämre ställning än deras manliga kamrater. De manliga kamraterna till de kvinnliga tjänsteinnehafvarna i lönegrupperna 1—7 äro nämligen i regel att söka i högre lönegrupper än 1—7, och åtnjuta således helt andra och större förmåner än de kvinnor i lönegrupperna 1—7, som utföra arbete af samma art och ansvar. Så t. ex. få de kvinnliga assistenterna vid bostadsinspektionen, därför att de ha *lägre* lön än den manliga assistenten, men fullkomligt samma arbete, hålla på i 15 år med denna ansträngande sysselsättning, innan de erhålla en månads semester, medan den manliga assistenten, därför att han har *högre* lön för *samma* arbete, redan från första året af

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

sin tjänstgöring erhåller en månads semester. Kvinnliga assistenter inom statistiska kontoret få också vänta 15 år på en månads semester, medan de manliga aktuarierna, hvilkas arbete är likartadt med assistenternas, erhålla en månad genast. Inspektriser för tillsynen af barn, föreståndarinnor för asyler och barnhem borde väl också ha rätt att fordra samma semester som manliga inspektörer eller som skjuksköterskor. Det kan väl nämligen icke på allvar vara utskottets mening, att t. ex. vaktmästaretjänsterna äro att jämnställa med afseende på arbetets kräfvande art och det ansvar, som medföljer detsamma med t. ex. husmodersbefattningen vid försörjningsinrättningen eller fosterbarns- och barnavårdsinspektristjänsterna eller befattningen som statistiskt biträde vid statistiska kontoret, många andra dylika tjänster att förtiga. Icke heller kan väl utskottet mena att jämnställa här åsyftade kvinnliga tjänsteinnehafvare med män, som ha *befordringsmöjligheter*, hvilka kvinnorna sakna (t. ex. i fattigvårdsnämnden, byggnadskontoret m. fl.). Detta är emellertid hvad utskottet faktiskt gjort, och det var således för att röja ur vägen en ren och upprörande orättvisa i utskottets förslag, som mitt yrkande om förbättrade semesterförhållanden framkom, för att i ett enda afseende — där så ske kan utan större olägenhet — bereda de kvinnliga tjänsteinnehafvarna en dem rättvisligen tillkommande förmån i förhållande till de tjänster de bekläda.

Utskottet vill emellertid icke ens på semesterområdet göra stadens kvinnliga tjänsteinnehafvare full rätt. Det är därför, som jag vågar vädja till stadsfullmäktige att åtminstone i någon ringa mån reparera detta fel. Jag skall icke heller i dag vara nog förmäten att för de kvinnliga tjänsteinnehafvarna begära samma semesterförmåner som deras lyckligare lottade manliga kamrater åtnjuta. Men jag vill be stadsfullmäktige att ansluta sig till ett yrkande om, att de kvinnliga tjänsteinnehafvarna i 1:a—7:e lönegrupperna åtminstone må beredas den förmånen att efter 5 års arbete i stadens tjänst få rätt att erhålla en månads semester. Och jag vill bestämdt framhålla, att detta yrkande alldeles icke — som utskottet antyder — betyder att gifva kvinnorna någon som helst företrädesrätt framför med dem lika kvalificerade manliga tjänstemän. Tvärtom önskar jag framhålla lämpligheten af att de manliga tjänsteinnehafvare inom lönegrupperna 1—7, som innehafva tjänster af samma art som nu åsyftade kvinnor, också må komma i åtnjutande af samma semesterförmåner, ehuru jag anser detta af

mindre vikt, emedan dessa i regel ha möjlighet till befordran till högre tjänster.

De manliga tjänsteinnehafvare inom grupperna 1—7, som bekläda tjänster af nu åsyftad art, äro icke många. De äro en bokhållare i budningskontoret, tre i renhållningsverket, ett biträde å slusskontoret, en föreståndare å asylen för män, tre kontorsbiträden å sjukhus, trettiofyra kontorsbiträden i drätselnämnden, några kontorsbiträden i gas- och elektricitetsverket samt fyra å fem i fattigvårdsnämnden. Om alla dessa gäller det, att de ha förhoppning om att erhålla någon befordran till högre tjänst.

Under den diskussion, som föregick löneregleringsförslagets antagande af stadsfullmäktige, framhölls flerfaldiga gånger, att förslaget innebär en förbättring för respektive tjänsteinnehafvare. Hvad nu berörda förhållanden angår, är emellertid att märka, att förslaget för de kvinnliga tjänsteinnehafvarna innebär en försämring. Förut ha nämligen de af mig nämnda inspektriserna redan vid början af sin verksamhet åtnjutit en semester af 3 veckor å 1 månad, och man har i regel ansett, att 3 veckor var för litet att börja med. Föreståndarinnorna ha haft en månads och kontors- och ritbiträden och andra dylika tjänsteinnehafvare ha i allmänhet haft en månads semester, om tjänsten ansetts vara af stadigvarande natur.

Jag vill i detta sammanhang påpeka, att skrifbiträden, som antagas i statens tjänst, i regel räkna en månads semester redan från första tjänstgöringsåret. Särskildt är detta fallet med dem af statens ämbetsverk, som reglerats efter normaltyp, såsom t. ex. fångvårdsstyrelsen. Detsamma gäller skrifbiträdena i kungl. biblioteket och i många andra verk.

Utskottets invändning, att man icke skulle kunna ordna semesterfrågan olika för olika slag af tjänsteinnehafvare inom samma lönegrupp, är en invändning utan allt värde, emedan ett sådant undantag redan gjorts nämligen beträffande skjusköterskorna.

Att, såsom utskottet gör, påstå, att en sådan jämkning som denna skulle vara omöjlig att genomföra, vittnar endast om ett onödigt iakttagande af en i detta fall onödig och obarmhärtig formalism.

Herr ordförande, jag ber att få framställa det yrkandet, att dels till de kvinnor i stadens tjänst, som tillhöra lönegrupperna 1—7 och hvilka äro anställda som bokhållare, kontorsbiträden, ritbiträden och skrifbiträden eller innehafva husmoders-, förestån-

Angående återremitterade delar af frågan om nya lönereglering.

(Forts.)

Angående återremitterade delar af frågan om ny löneroglering.
(Forts.)

darinne-, inspektörs-, assistent- och inspektrisbefattningar, dels till de män i stadens tjänst, som tillhöra lönegrupperna 1—7 och hvilka äro anställda som budningsbokhållare, biträde vid slusskontoret, kontorsbiträden, kontorsskrifvare och föreståndare för stadens asyl för män; må tilldelas 14 dagars semester under de fem första tjänsteåren samt från sjätte tjänsteåret en månads semester. Hvad jag ber om utgör en ökning af sammanlagdt omkring 90 semesterdagar per tjänsteinnehafvare i jämförelse med hvad utskottet föreslår, och det förefaller mig som om stadsfullmäktige, så mycket hellre som den förut brukliga extra sommarledigheten nu blifvit afskaffad, borde kunna bevilja en från alla synpunkter så billig begäran.

Herr Fränckel: Herr ordförande! Den senaste ärade talarinnan har ställt sig på den ståndpunkten, att man vid bestämmande af semesterdagarnas antal icke skulle taga hänsyn till den lön, som vederbörande åtnjuter. Första delen af anförandet utgjorde egentligen en kritik af stadsfullmäktiges beslut att icke tilldela kvinnorna i grupperna 1—7 högre lön och icke jämnställa dem i afseende på lönen med en del befattningshafvare, som uppflyttats i åttonde lönegruppen eller ännu högre grupper. Den anmärkningen kan icke tagas upp till bemötande, då stadsfullmäktige en gång beslutat dessa löner, och det enda utskottet haft att behandla vid återremissen har varit doktor Palmgrens invändning, att semestern vore för kort för en del kvinnliga befattningshafvare. Den medelväg utskottet gått i detta fall synes mig mycket lycklig. Den afser såväl manliga som kvinnliga tjänsteinnehafvare inom lönegrupperna 1—7, och medan doktor Palmgren föreslagit en månads semester redan efter sjätte året, har utskottet i sitt förslag velat medgifva 14 dagars semester under de fem första tjänsteåren samt under de följande tio åren 3 veckors semester och först därefter en månads semester.

Här har gjorts en beräkning i afseende å semesterdagarnas antal under de 20 första åren enligt de olika förslag, som framkommit. I utskottets ursprungliga förslag voro ifrågasatta 350 semesterdagar, enligt doktor Palmgrens förslag skulle det blifva 525 dagar, och det medlingsförslag, utskottet nu afgifvit, afser 430 semesterdagar. Att man i detta fall tager hänsyn till aflönings storlek inom hvarje grupp är alldeles nödvändigt, då man gjort det för alla andra grupper, och jag kan därför icke finna annat

än att alla dessa, om jag så får säga, klagovisor öfver att stadsfullmäktige i detta fall icke behandlat kvinnorna rättvist ej äro befogade. Inom utskottet har man dryftat denna fråga och ansett, att då stadsfullmäktige bestämt aflöningen för de kvinnliga tjänsteinnehafvarna inom grupperna 1—7 på sätt, som skett, måste man inom dessa grupper behandla män och kvinnor lika. Nu har doktor Palmgren räknat upp några manliga tjänsteinnehafvare inom samma grupper, hvilka man för rättvisans skull borde gifva ett högre antal semesterdagar. Men då är man ännu mera ute på det sluttande planet, i det semesterförmånerna för manliga tjänsteinnehafvare inom andra lönegrupper skulle beräknas efter andra grunder. Jag tror därför, att efter den noggranna granskning, som utskottet ägnat den återremitterade frågan, man gjorde klokt i att gå den medelväg utskottet föreslagit, och jag ber därför, herr ordförande, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

Herr Nyström: Jag ber för min del att få understödja det af doktor Palmgren framställda förslaget. Den senaste talarens argumentering bestod egentligen däri, att lön och semester skulle stå i visst förhållande till hvarandra, men dessa båda saker äro ju af alldeles olika slag. Lön får man för det arbete man utfört, medan semestern är till för att man skall rekreera de krafter, som förbrukats under arbetet. Jag kan därför icke se något skäl till att en tjänsteinnehafvare i en högre lönegrad med nödvändighet skall hafva längre rekreationstid än en tjänsteinnehafvare i en lägre grad, förutsatt att de ha likartadt arbete. Jag kan vidare icke tro, att förslaget på något vis skall derangera stadens förvaltning. Jag vill erinra om att i det löneregleringsförslag, som vi för en tid sedan behandlade, var förslaget, att under två månader, juli och augusti, tjänstetiden skulle bestämmas till fem timmar per dag. Nu beslöto emellertid stadsfullmäktige, att tjänstetiden skulle sättas till sju timmar, d. v. s. det blef en ökning på två timmar om dagen under två månader. Beräknar man 25 arbetsdagar per månad, ökade stadsfullmäktige ämbetsmannens arbetstid med 100 timmar. Det, som här föreslås, är att vissa tjänsteinnehafvare skola erhålla nio dagars längre semester. Af dessa nio dagar kunna icke mera än åtta vara arbetsdagar, och med sju arbetstimmar om dagen skulle på hvars och ens lott komma 56 timmars längre semester än hvad utskottet föreslagit. Genom den ändring, som infördes i löneregleringsförslaget, ökades sålunda

Angående återremitterade delar af frågan om ny löne reglering.
(Forts.)

tjänstgöringen med 100 timmar, och här är nu föreslaget, att man från dessa 100 timmar skall taga tillbaka 56. Var det så, att stadens administration utan fara och svårighet skulle kunna skötas med 5 timmar om dagen under juli och augusti, såsom vederbörande myndigheter föreslogo, bör det också kunna ske i ännu högre grad, om stadsfullmäktige gå med på doktor Palmgrens förslag, till hvilket jag ber att få yrka bifall.

Herr Bratt: Det är en principfråga, huruvida semesterns längd bör ställas i ett oupplösligt och direkt samband med lörens storlek eller med andra förhållanden. Herr Fränckel har, såvidt jag förstår, icke vågat göra sig till tolk för det riktiga i själfva principen. Han har endast sagt, att vi icke kunna frångå den principen inom lönegrupperna 1—7, därför att vi följt den inom öfriga grupper. Det är härtill att genmäla, att det hade varit riktigast, om man redan från början anlagt rationella synpunkter på frågan om semesterns längd, men när man icke gjort det, utan låtit den följa uteslutande lörens storlek i andra grupper, anser jag dock att man just inom ifrågavarande lönegrupper har skäl att frångå denna princip. Ty i regel — inom öfriga lönegrupper — är det så, att lörens storlek står i bestämdt förhållande till arbetets kräfvande art. Låt vara, att detta icke alltid inträffar, är det dock en hufvudprincip vid alla aflöningsförmånens bestämmande. Däraf följer, att man har rätt att antaga, att, eftersom semesterns längd är bestämd med hänsyn till lörens storlek, den också — inom öfriga lönegrupper — står i visst förhållande till arbetets kräfvande art, d. v. s. till *behofvet af semester*. Men då det blifvit klart påvisadt bland annat af doktor Palmgren, att en del befattningshafvare inom lönegrupperna 1—7 — det är ju de kvinnliga det närmast gäller — fått sin lön bestämd icke med hänsyn till arbetets art utan med hänsyn därtill, att de äro kvinnor, och då ingen lär vilja påstå, att deras egenskap af kvinnor förringar, utan, man är väl böjd att antaga det, snarare ökar deras behof af semester, kan jag icke förstå, att det är ologiskt att för dessa lönegrupper 1—7 afvika från den allmänna principen.

Jag ber därför att till alla delar få instämma i doktor Palmgrens yrkande.

Herr vice ordföranden: Herr ordförande! Den första ärade talaren framhöll, att kvinnorna skulle vara sämre ställda än

männen i den föreliggande lönestaten, därför att befodringsutsikterna för de senare vore större, och att detta skulle berättiga kvinnorna till en längre tids semester. Det kan möjligen vara sannt, att i allmänhet befodringsutsikterna för de manliga tjänsteinnehafvarna äro större, men de äro dock växlande och beroende på konjunkturerna äfven för deras del. Vidare vill jag erinra om, att de kvinnliga befattningshafvarna dock äga den förmånen, att deras pensionsålder inträder tidigare, hvadan deras pensionering ock blir mera tyngande för staden än de manliga tjänsteinnehafvarnas. Således torde minskningen i befodringsmöjligheter, i den mån densamma betingas af sakens natur, kunna uppvägas af förmånen utaf en tidigare pensionsålder.

Huruvida nu de kvinnliga befattningshafvarna skulle vara i behof af en längre tids semester än deras manliga kamrater tors jag icke afgöra. Men om så är fallet, motiveras därmed, att man skulle inskränka sig till de kvinnliga befattningshafvarna och för deras del göra en uppoffring liksom man förut gjort, då det gällt pensioneringen, för att deras kraf på rättvisa, som det heter, skall bli tillgodosedt. Men hvarför utsträcka denna rättighet till längre semester till att gälla en del manliga tjänsteinnehafvare, och om man gör det beträffande några, hvarför icke göra det beträffande alla? Den första talarens förslag är en ohållbar kompromiss enligt min uppfattning. Antingen bör man ställa sig på den ståndpunkten, att de kvinnliga befattningshafvarna behöfva längre semester än de manliga, som förrätta samma arbete, eller också bör man säga, att alla befattningshafvare i lönegrupperna 1—7 skola hafva längre semester. Någon annan logisk ståndpunkt synes mig icke gifvas, och då något förslag, som enbart afser de kvinnliga befattningshafvarna, icke framkommit, ber jag för min del att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lagercrantz: Jag ber att få instämma i de uttalanden doktor Palmgren och herr Nyström redan förut gjort, då de framhållit vikten af att stadens tjänsteinnehafvare få en ordentlig semester. Fjorton dagars ledighet är icke någonting att tala om, och ju äldre man blir, dess mera är man i behof af hvila. En föreståndarinna för en asyl eller ett barnhem — hon tillhör 4:de gruppen — får vänta i femton år, innan hon kommer i åtnjutande af en månads semester. Men för en sådan befattningshafvare kan det också dröja ända till uppnådda trettio år, innan hon blir ut-

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

nämnd. Alltså får hon då först vid 45 års ålder en månads semester. Om man, såsom herr vice ordföranden nyss erinrade, betänker, att de kvinnliga tjänsteinnehafvarna pensioneras relativt tidigt, så finner man, att det blir en orimligt kort tid, som de få åtnjuta en månads semester, och det kan icke vara någon förnuftig mening med en sådan anordning. Jag ber sålunda att få instämna i doktor Palmgrens yrkande.

Herr Bratt: Jag kan icke finna, att herr vice ordförandens resonemang var så logiskt, som han själf tycktes föreställa sig. De större befordringsutsikter, som männen äga, göra att de ha hopp om att efter några år komma upp i en annan lönegrad, där det råder andra semesterförhållanden. Det är icke för att trösta dem, hvilka ha dåliga befordringsutsikter, som det af doktor Palmgren framställda yrkandet blifvit gjordt, utan det är därför att de, som ha dylika befordringsutsikter *behöfva* längre semestertid än de som ha bättre befordringsutsikter och som därmed ock ha utsikter att förr eller senare få äfven längre semester.

Man skulle kunna göra den frågan, om det moment i doktor Palmgrens yrkande, som refererar sig till vissa af henne nämnda manliga befattningshafvare — biträden vid slusskontoret och andra — är fullt motiveradt, och det är väl icke heller utan vidare styrkt, att dessa befattningshafvares arbete är af den art, att det skulle vara nödvändigt, att de finge längre semester. Åtskilliga af dem ha befordringsmöjligheter, och de torde icke sitta så fast i sina lönegrupper som de kvinnliga befattningshafvarna. Men motivet för yrkandet är ju det, att dessa män borde ha den ifrågasatta förmånen till skillnad från öfriga manliga befattningshafvare inom grupperna 1—7, därför att de förra utföra ett mera kräfvande och ansvarsfullt arbete och ett arbete af icke kroppslig art. Herr vice ordföranden frågade, hvarför icke alla befattningshafvare inom grupperna 1—7, således exempelvis vaktmästare och med dem jämnställda, skulle tilldelas samma förmån. Jo, därför att deras arbete icke är af sådan beskaffenhet, de få icke sitta öfver en pulpet och skriva året om, hvadan de icke äro i så stort behof af rekreation.

Jag hyser emellertid någon tvekan, huruvida det föreligger skäl att tillstyrka bifall till doktor Palmgrens yrkande i fråga om de utaf henne uppräknade manliga befattningshafvarna, och då det icke är gjordt någon närmare utredning, i hvad mån de behöfva

längre semester än de öfriga — de utgöra ju ett relativt fåtal — skulle jag för min del helst ha sett, att det blifvit framställt ett särskildt yrkande beträffande de manliga och ett beträffande de kvinnliga befattningshafvarna, och ber jag därför att få hemställa om bifall till doktor Palmgrens yrkande under förutsättning att det uppdelas i två särskilda yrkanden, ett, berörande de kvinnliga befattningshafvarna inom grupperna 1—7, och ett, omfattande de manliga befattningshafvarna inom samma lönegrupper.

Angående återremitterade delar af frågan om ny löne reglering.

(Forts.)

Herr Tengdahl: Mig förefaller diskussionen vara så pass rörig, om jag så får uttrycka mig, att det är synnerligen svårt att bilda sig ett riktigt omdöme om på hvilken fot man skall stå. Det skulle därför kanske vara skäl i att återremittera frågan ännu en gång, om icke en sådan utväg förefölle synnerligen förhatlig. Man får emellertid antaga, att den lönenämnd, som väl nu kommer till stånd, tager sådana frågor om hand som den föreliggande.

Jag hade uppgjort en tabell, men beklagligtvis har den icke kommit med i trycket. Den skulle eljest varit rätt belysande för frågan. I utskottets ursprungliga förslag upptogs för tjänsteinnehafvare inom lönegrupperna 1—7 en semester af tio dagar under de fem första åren, därefter tjugo dagar till och med det tjugonde året samt en månad från och med det tjuguförsta tjänsteåret. I min reservation föreslog jag för de två första tjänsteåren en semester af fjorton dagar, därefter till och med tjugonde tjänsteåret tjuguen dagar samt från och med tjuguförsta tjänsteåret högst en månad. I den kvinnliga petitionen hemställdes om en semester å femton dagar under de fem första åren och därefter trettio dagar. Utskottet har nu gått en medelväg, som närmar sig min reservation, då det nämligen föreslår fjorton dagars semester under de fem första åren, därefter tjuguen dagar till och med det femtonde året samt därefter en månad. Sålunda har utskottet för tredje, fjärde och femte året föreslagit en veckas semester mindre än jag. För sjätte till och med femtonde åren öfverensstämman mitt och utskottets förslag. För öfrigt skilja de sig i så måtto, att de trettio dagarna enligt utskottets förslag inträda redan vid sextonde året, men enligt mitt förslag först vid det tjuguförsta.

Jag anser utskottets förslag visa så pass stort tillmötesgående, att man för närvarande, tills man hinner dyka ned i frågan grundligare, godt kan taga detsamma, äfven om därigenom vissa befattningshafvare bli något sämre ställda än förut, ty de kunna dock

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

sägas få det förmånligt nog. Jag kan i detta fall icke instämma med herr Lagercrantz, att fjorton dagars semester icke är någonting att tala om. Hundratusentals arbetare här i landet skulle vara ytterst glada, om de hade fjorton dagars ledighet om året, äfven med afdrag på lönen, men här äro vi beredda att ge de ifrågavarande befattningshafvarna fjorton dagars semester utan afdrag på lönen redan från första tjänstgöringsåret. Jag tror, att vi godt kunna taga beredningsutskottets förslag, tills man får närmare granska denna fråga. Att den icke nu är så genomtänkt, som måhända önskligt vore, få vi erkänna. Jag har i min ringa mån genom den af mig afgifna reservationen velat göra de förbättringar i förslaget, som jag ansett behöfliga. En sak, som jag ifrat för utan att dock egentligen ha lyckats vinna gehör för min mening, har varit att sätta de olika semestergrupperna i visst förhållande till den totala tjänstgöringstiden i kommunens tjänst. Det är klart, att man skulle kunna göra åtskilliga kombinationer i den vägen eller andra kombinationer.

Emellertid vill jag hemställa till kollegerna att nu antaga beredningsutskottets förslag, sådant det föreligger, och för öfrigt öfverlämna saken åt lönenämnden. Förslaget innebär en afsevärd förbättring i jämförelse med utskottets föregående förslag, då det nämligen upptager sammanlagdt åttio semesterdagar mera under tjugo år än det sistnämnda förslaget. Man kanske säger, att detta icke är mycket. Men det motsvarar dock $2\frac{2}{3}$ månaders hvila, och fyra dagars ökad ledighet om året är för en person, som har tio eller tjugo dagars semester, ganska mycket. Detta kommer man icke ifrån och man får icke bagatellisera den här saken. Ej heller bör man blanda ihop den med frågan om extra sommarledighet. Att säga, att, därför att ett gammalt oskick blir afskaffadt, man bör bereda vederbörande en förmån såsom ersättning, är ett resonemang, som jag icke kan gå med på.

Med stöd af hvad jag nu anfört ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lindhagen: Det har under behandlingen af denna fråga visat sig, att indelningen i löneklasser lämnar ganska mycket öfrigt att önska och är irrationell i flera afseenden. Detta gäller särskildt med hänsyn till frågan om semester. Jag måste härvid obetingadt instämma med herr Nyström, då han framhåller att semesterns längd icke rationellt bör bero af lönens storlek. Semestern afser ju att

bereda dem, som genom sitt arbete inomhus eller annorledes blifvit utslitna, möjlighet att vederkvicka sig och bevara sin hälsa. I detta grå klimat nödgas man dessutom tillbringa sin mesta tid inomhus. Att då några dagar af den korta tid, när man har sol och sommar här i landet, få tillfälle att vistas ute i det fria kan väl icke vara för mycket begärtdt.

Det kan så mycket mindre finnas någon förnuftig anledning till att de, som ha högre löner, skola åtnjuta längre semester, som de just genom sina högre löner kunna skaffa sig rymligare och ljusare bostäder samt bättre föda och öfver hufvud ha rikare tillfälle till rekreation. Ju högre en ämbetsmans lön är, ju bättre och sundare brukar också hans arbetslokal vara. De högre löntagarna behöfva därför icke längre semester än andra, som i dessa afseenden äro sämre ställda. Det enda rationella är, att semestern blir lika för alla tjänstemän från de högsta till de lägsta. Så blir det säkerligen en gång, och det förundrar mig, att man icke slagit in på den vägen redan nu. En gemensam semester på en månad är i vårt klimat icke för hög.

Man har emellertid icke ställt sig på den ståndpunkten nu, utan stannat vid en ohållbar kompromiss. Om vi nu emellertid, i afvaktan på att det genom de regleringar, herr Tengdahl föreslagit, att den nya lönenämnden skulle ställa sig i spetsen för, kanske blir en lika semester för alla, tills vidare ha att hålla oss till det nuvarande kompromissförslaget, måste man dock konstatera en ytterligare speciell orättvisa, nämligen att kvinnorna, som i allmänhet ha lägre löner, blifvit nedpressade i de lägre graderna, i själfva verket därför, att de äro kvinnor. Därigenom ha de också blifvit tilldelade en kortare tids semester än manliga kamrater, ehuru de äro i minst lika stort behof af semester som de manliga befattningshafvarna. Man har sålunda här kommit till en tvådubbel orättvisa, därför att man utgått från irrationella grunder. Detta är så mycket orättvisare mot de kvinnliga befattningshafvarna, som en stor del af dem redan åtnjuta en månads semester. Och de kunna icke få i sitt hufvud, då staden gör en lönereglering till förmån för sina tjänstemän, hvarför alla dessa kvinnliga befattningshafvare skola kastas tillbaka till lägre semester, under det att deras manliga kamrater få bibehålla den semester, de hittills varit tillerkända. Unga manliga tjänstemän — gossar skulle jag ofta kunna kalla dem — i åttonde och nionde lönegrupperna, de skola erhålla en månads semester, medan äldre utsläpade kvinnor,

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

som för närvarande ha en månads semester, hädanefter skulle få nöja sig med tre veckor.

Nu är det svårt att veta, hvilken ståndpunkt man bör i dag intaga i denna fråga. Fröken Palmgrens förslag är visserligen icke heller fullt rationellt, men det står dock mera i full öfverensstämmelse med hela systemet, än hvad beredningsutskottet föreslagit, och det innebär en relativt högre grad af rättvisa samt en marsch framåt mot det, som måste komma i stället för det nuvarande.

Jag skall därför, då det icke föreligger något annat yrkande, som synes mig kunna accepteras, be att, i afvaktan på bättre tider, få instämma i fröken Palmgrens förslag.

Herr Fries: Herr ordförande! För några sammanträden sedan vågade jag i likhet med herr Hernlund och en del andra stadsfullmäktige yrka på, att de speciella yrkanden beträffande löneregleringen, som framkommit och kunde framkomma, måtte hänvisas till en mindre utredningskommission. Herr ordföranden torde erinra sig, att jag då enskildt till herr ordföranden uttalade den förhoppningen, att, sedan denna kommission behandlat frågan, skulle det i realiteten tillgå så, att stadsfullmäktige komme att med ett klubbslag godkänna hvad den föreslagit, i stället för att föra en ändlös diskussion om detaljer. Jag ber att inför stadsfullmäktige, liksom jag redan gjort det enskildt till herr ordföranden, få framföra min ursäkt, därför att jag kommit fram med en så enfaldig tanke.

Nu ha nämligen de föreliggande frågorna varit föremål för en dylik ny utredning, och för min del gick jag alltså upp till stadsfullmäktige i afton i den tron, att endast ett klubbslag skulle behövas för att antaga beredningsutskottets förslag. Så har tyvärr ej blifvit fallet, utan man fortfar att diskutera. Jag ber att, då det synes mig vara en riktig karaktäristik att beteckna allt, som här föreligger, såsom en röra, få yrka afslag på alla här gjorda yrkanden utom utskottets hemställan, till hvilken jag anhåller om bifall.

Herr Hernlund: Herr ordförande! Jag anser för min del, att man mycket väl kan ur denna s. k. röra urskilja doktor Palmgrens första förslag i afseende å de kvinnliga funktionärerna. Doktor Bratt har också önskat, att man först skulle företaga frågan om de kvinnliga funktionärerna och därefter de manliga. Mig synes det vara möjligt att nu upptaga frågan om de kvinnliga

funktionärerna, eftersom beredningsutskottet särskildt inlåtit sig på och tagit denna sak i öfvervägande. Men då frågan om semester för de manliga funktionärerna inom lönegrupperna 1—7 icke alls vid detta tillfälle varit föremål för behandling inom utskottet, förefaller det mig, som om den frågan mycket väl kunde anstå, till dess att det gäller tillämpning af hela systemet, då ju lönenämnden kan komma in med förslag i detta afseende beträffande de manliga funktionärerna.

Angående återremitterade delar af frågan om ny löne reglering.

(Forts.)

Jag ber sålunda att få yrka bifall till doktor Palmgrens förslag i fråga om de kvinnliga funktionärerna, men afslag på samma förslag med afseende å de manliga funktionärerna, som skulle likställas med de kvinnliga i fråga om semester. Men då jag framställer detta yrkande om afslag, sker det under bestämd förhoppning, att lönenämnden skall skyndsamt inkomma med ett väl öfvervägdt och motiveradt förslag i afseende å de af doktor Palmgren berörda manliga funktionärernas semester.

Herr Lindhagen: Förra gången jag hade ordet, glömde jag att nämna en sak, som jag gärna skulle vilja ha sagt, och det var, att man verkligen kan ifrågasätta att göra skillnad med afseende å semesterns längd för olika tjänstemän. Landtegendomsnämnden har väckt förslag i den riktningen, då den framhållit, att befattningshafvare, som förrätta sin tjänst hufvudsakligen ute i fria luften, ofta behöfva mindre tids semester än de, som äro instängda med kontorsarbete. Denna synpunkt har emellertid icke upptagits till någon utredning och afvisats af beredningsutskottet såsom icke förtjänt af uppmärksamhet. I sakens outredda skick anser jag mig dock icke kunna i förevarande afseende framställa något yrkande.

Fröken Palmgren: Jag skall be att få tillkännagifva, att jag ansluter mig till doktor Bratts uppdelning af mitt yrkande och sålunda tager tillbaka detta i dess ursprungliga form.

Herr Fränckel: Herr ordförande! Man finner redan af de s. k. amendemang, som här äro gjorda till doktor Palmgrens ursprungliga förslag, att man icke står på fast grund. När doktor Palmgren först framställde sitt yrkande, gjorde hon det i den riktningen, så vidt jag fattade rätt, att alla kvinnliga tjänsteinnehafvare i grupperna 1—7 och en hel del uppräknade manliga

Angående återremitterade delar af frågan, om ny löneroglering.
(Forts.)

skulle få en annan semestertid, än utskottet föreslagit. Nu har man emellertid redan ånkrat sig och anser, att man endast skall taga med de kvinnliga funktionärerna. Hvad detta senare förslag beträffar, tycker jag, att det innebär en förbättring. Ty skola vi taga äfven de manliga med, komma vi inom de nämnda grupperna att vidtaga ett annat arrangemang beträffande dessa befattningshafvare än inom öfriga grupper, och jag har redan yttrat mig om, hvad det skulle komma att medföra.

Men det besynnerliga är, att den tanke, som ligger bakom doktor Palmgrens förslag i detta afseende, då hon vill göra rättvisa äfven åt de manliga tjänsteinnehafvarna, den förekommer icke endast i hennes eget förslag, utan den har äfven kommit till synes i den framställning, som gjorts hos stadsfullmäktige af ett stort antal kvinnor och hvori dessa säga, att, om de skola få en sådan förbättring i semestervillkoren, som de begära, hoppas de, att äfven de manliga funktionärerna måtte erhålla samma förmån. Således, de visa samma rättvisa uppfattning i detta fall, som doktor Palmgren framhållit i sitt första förslag.

Nu rygga emellertid de, som framlagt eller anslutit sig till detta förslag, tillbaka, därför att det räknas upp en del manliga funktionärer, som skulle undantagas och få en bättre ställning. Hvert tro herrarna, att det kommer att leda, om man ser frågan i ett sammanhang? Jag får säga, som herr Tengdahl sade, att när utskottet gått vederbörande till mötes så långt, att det höjt antalet semesterdagar under 20 år från 350 till 430, tycker jag, att man skulle kunna stanna därvid och följa lönerogleringsförslaget i öfriga punkter. Om det skulle visa sig någon oegentlighet vid tillämpningen af lönerogleringen, läser lönenämnden nog icke underlåta att inkomma till stadsfullmäktige med korrigeringsförslag.

Jag ber, herr ordförande, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hernlund: Jag skall be att få komplettera det förslag, jag nyss framställde, på det sätt, att på samma gång jag yrkar bifall till fröken Palmgrens förslag hvad de kvinnliga funktionärerna beträffar, jag i afseende å de manliga yrkar återgång till utskottets ursprungliga förslag vidkommande grupperna 1—7.

Herr vice ordföranden: Herr ordförande! Man brukar visserligen på skämt kalla semestern för tjänstens pärla, och efter

den uppfattningen tyckes man här vilja göra den så dyrbar och omfattande som möjligt. Men jag undrar ändock, om man icke kan nöja sig med utskottets kompromissförslag. Det har ju gått till mötes de yrkanden, som framställts, så långt, som man ansett sig kunna göra, då man sakkunnigt granskat hithörande förslag.

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.
(Forts.)

Här har vidare ställts i utsikt, att den blifvande lönenämnden skall kunna taga förevarande ärende under ompröfning. Och det lärer icke komma att saknas framställningar till lönenämnden, om någon oegentlighet eller orättvisa skulle visa sig föreligga. Det synes mig bättre att afvakta nämndens sakkunniga pröfning än att på rak arm nu besluta sig för den ena eller andra lösningen af frågan.

För mig bär det afgjordt emot att ställa personer i samma tjänstegrad på olika semestervillkor. Det skulle säkerligen blifva mycket underligt för den ena tjänstemannen, som tjänar samma lön och under samma förhållanden som en annan, att se, att hans kamrat får längre semester än han själf. Det kan jag icke förlika mig med, och därför yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Lundbergh: Som de synpunkter, hvilka doktor Palmgren nyss framhöll, synas mig i högsta grad rättvisa, skall jag be att få ansluta mig till doktor Palmgrens förslag. Det påvisades i anförandet, att en stor orättvisa komme att begås mot de kvinnliga tjänsteinnehafvare, hvilka hittills haft en månads semester, men enligt utskottets förslag skulle få den betydligt förkortad. Nog är det också bra hårdt, att en kvinnlig befattningshafvare enligt förslaget skall nödgas tjänstgöra i 15 år, innan hon kommer i åtnjutande af en månads semester.

Doktor Palmgren har i sitt sista anförande anslutit sig till den uppdelning af hennes yrkande, som doktor Bratt föreslagit, och jag skall be att få göra detsamma.

Herr Kinander: Jag är ledsen att behöfva upptaga stadsfullmäktiges tid i denna fråga, men jag skall endast be att få yttra några få ord.

Jag sympatiserar med det yrkande, som den första talaren, doktor Palmgren, framställde beträffande semesterförhållandena för de kvinnliga tjänsteinnehafvarna. Men hennes förslag därvidlag är dock af den beskaffenhet, att det är rätt svårt att utan vidare vara med om detsamma. Om jag förstod saken riktigt, afser detta

Angående
återremitte-
rade delar af
frågan om ny
lönereglering.
(Forts.)

förslag icke alla kvinnliga befattningshafvare inom 1—7 lönegrupperna, utan endast en del af dem, och indelningsgrunden är för mig icke fullt tydlig. Jag tror, att det var meningen att skilja mellan s. k. kvalificeradt folk och icke kvalificeradt folk. Om man granskar förteckningen öfver tjänsteinnehafvarna i dessa lönegrupper, så ser man t. ex., att inom första gruppen tyckes icke någon beröras af förslaget. De befattningshafvare, som där upptagas under hälsovårdsnämnden, skulle lika litet som baderskan vid Sabbatsbergs ålderdomshem under fattigvårdsnämnden komma i åtnjutande af den ifrågasatta förbättringen. Går jag sedan till andra lönegruppen, är det uppenbart, att där upptagna baderskor och städerskor under hälsovårdsnämnden med flera dylika befattningshafvare icke heller skulle komma i åtnjutande af den ifrågasatta förmånen. Det göres i fröken Palmgrens förslag en skillnad mellan kvinnliga befattningshafvare af olika slag, som för mig icke är fullt klar.

Min ståndpunkt i denna fråga är egentligen den, att jag skulle vilja gå något längre, än den första talarinnan gjorde. Jag skulle helst se, att beredningsutskottets förslag jämkades på det sättet, att åt samtliga befattningshafvare inom 1—7 grupperna beviljades 14 dagars semester under de fem första åren och sedan från och med det sjätte en månads semester. Jag vet för min del icke, om det är så riktigt att beträffande dessa lönegrupper skilja mellan kvinnliga och manliga befattningshafvare, och det är äfven för mig mycket svårt, som jag redan nämnt, att i förevarande afseende göra någon skillnad mellan olika slag af kvinnliga befattningshafvare.

Beträffande den indelningsgrund vid bestämmande af semestertid, som här antydts af en talare, nämligen att tjänsteinnehafvare, som delvis ha arbete i det fria, icke skulle erhålla så lång semester som andra, hvilkas arbete vore förlagdt på tjänsterummet, är jag långt ifrån säker på, att den är riktig. Det påminner mig för öfrigt om en gammal historia. En person kom en gång till en läkare för att få bot för något ondt. Efter en omsorgsfull undersökning förklarade läkaren: »Herrn skulle föra ett mera rörligt lif, herrn skulle motionera litet mera.» — »Men herr doktor», svarade mannen, »jag är brefbärare och går hela dagarna.»

I frågans nuvarande läge önskar jag, herr ordförande, en återremiss af ärendet med anhållan, att beredningsutskottet i anledning af den nu förda diskussionen måtte taga det i förnyadt

öfvervägande. Jag tillåter mig därför att framställa ett sådant yrkande om återremiss.

Angående återremitterade delar af frågan om ny lönereglering.

(Forts.)

Herr vice ordföranden: Herr ordförande! Det är ju mycket angeläget, att löneregleringsfrågan kommer till ett slut. Stadsfullmäktige ha redan bestämt en tid, inom hvilken vederbörande befattningshafvare skola afgöra, om de vilja ingå på den nya staten eller icke. Innan den tiden kommer, bör naturligtvis löneregleringen vara klar. En återremiss skulle fördröja ärendet onödigtvis. Jag tror därför, att stadsfullmäktige nu icke böra besluta sig för en sådan.

Då jag hoppas, att de, som ifrå för en förändring i föreliggande fråga, skola taga upp och draga den inför den särskilda institution, som nu kommer att inrättas, nämligen lönenämnden, ber jag att få vidhålla mitt yrkande om bifall till beredningsutskottets förslag.

Herr Hernlund: Efter den utgång, som den första voteringen erhållit, skall jag be att få återtaga mitt ändringsförslag beträffande semester för de manliga tjänsteinnehafvarna i grupperna 1—7.